ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 26ης Οκτωβρίου 1971*

Στην υπόθεση 18/71,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του προέδρου του Tribunale του Τορίνο προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Eunomia di Porro e C.

και

Υπουργείου Παιδείας της Ιταλικής Δημοκρατίας,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 16 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, Πρόεδρο, J. Mertens de Wilmars (εισηγητή) και H. Kutscher, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco και P. Pescatore, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: K. Roemer
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα «περιστατικά» παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 6ης Απριλίου 1971 που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 15 Απριλίου 1971 ο πρόεδρος του Tribunale του Τορίνο υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος, δύο ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 16 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Από τη Διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου κατατέθηκε αίτηση αποδόσεως των ποσών που καταβλήθηκαν, κατά την εξαγωγή έργου τέχνης με προορισμό άλλο κράτος μέλος, ως δασμός προβλεπόμενος από τον ιταλικό νόμο 1089 της 1ης Ιουνίου 1939 κατά τις εξαγωγές αντικειμένων που παρουσιάζουν καλλιτεχνικό, ιστορικό, αρχαιολογικό ή εθνογραφικό ενδιαφέρον.

3 Ο εν λόγω δασμός, όπως έγινε δεκτό με την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1968 στην υπόθεση 7/68, συνιστά φορολογική επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος προς εξαγωγικό δασμό και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 16 της Συνθήκης ΕΟΚ.

4 Με το πρώτο ερώτημα ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί, αν το άρθρο 16 συνιστά κανόνα δικαίου που ισχύει άμεσα και παράγει άμεσα αποτελέσματα στο έδαφος του ιταλικού κράτους μετά την 1η Ιανουαρίου 1962.

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί, αν αυτός ο κανόνας δικαίου θεμελίωσε, μετά την ημερομηνία αυτή, ως προς το ιταλικό κράτος δικαιώματα, τα οποία πρέπει να προστατεύουν τα δικαστήρια.

Δεδομένου ότι τα δύο αυτά ερωτήματα είναι αλληλένδετα, πρέπει να εξεταστούν από κοινού.

5 Κατά το άρθρο 9 της Συνθήκης ΕΟΚ, η Κοινότητα βασίζεται σε τελωνειακή ένωση που περιλαμβάνει ιδίως την απαγόρευση των δασμών και όλων των

φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών.

Δυνάμει του άρθρου 16 της Συνθήκης τα κράτη μέλη καταργούν μεταξύ τους, το αργότερο στο τέλος του πρώτου σταδίου, τους εξαγωγικούς δασμούς και τις φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος.

6 Όσον αφορά το σύνολο των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδύναμου αποτελέσματος προς εξαγωγικούς δασμούς, το άρθρο 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 16 περιέχουν σαφή και ρητή απαγόρευση επιβολής τους, το αργότερο μετά το τέλος του πρώτου σταδίου, απαγόρευση που δεν συνοδεύεται από καμία επιφύλαξη των κρατών μελών να εξαρτήσουν τη συμμόρφωσή τους από πράξη του εσωτερικού δικαίου ή από παρέμβαση των οργάνων της Κοινότητας.

Η απαγόρευση αυτή, λόγω της ίδιας της φύσης της, είναι απολύτως ικανή να παράγει άμεσα αποτελέσματα στις έννομες σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και των πολιτών τους.

7 Συνεπώς, μετά το τέλος του πρώτου σταδίου, δηλαδή μετά την 1η Ιανουαρίου 1962, οι διατάξεις αυτές θεμελίωσαν για τους ιδιώτες δικαιώματα, τα οποία πρέπει να προστατεύουν τα εθνικά δικαστήρια και στα οποία δεν μπορούν να αντιταχθούν αντίθετες διατάξεις του εσωτερικού δικαίου, ακόμη κι αν το κράτος μέλος καθυστέρησε την κατάργησή τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις προφορικές παρατηρήσεις της S.A.S. EUNOMIA DI PORRO E C. και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος και ιδίως τα άρθρα 9, 16 και 177, το Πρωτόκολλο περί του Οργανισμού

του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος και ιδίως το άρθρο 20, τον κανονισμό διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με Διάταξη της 6ης Απριλίου 1971, ο πρόεδρος του Tribunale του Τορίνο, αποφαίνεται:

Μετά την 1η Ιανουαρίου 1962, ημερομηνία λήξεως του πρώτου σταδίου της μεταβατικής περιόδου, το άρθρο 16 της Συνθήκης παράγει άμεσα αποτελέσματα στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών και των πολιτών τους και θεμελιώνει υπέρ των πολιτών δικαιώματα, τα οποία πρέπει να προστατεύουν τα εθνικά δικαστήρια.

Lecourt Mertens de Wilmars Kutscher Donner

Trabucchi Monaco Pescatore

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Οκτωβρίου 1971.

Ο Γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt